Observatoriulu ese de doue ori in septemana, mercurea si sambat'a.

Pretiulu

pentru Sibiiu pe 1 anu intregu 7 fl., pe 6 luni 3 fl. 50 cr., dusu la casa cu 1 fl. mai multu pe anu; — trimisu cu post'a in laintrulu monarchiei pe 1 anu intregu 8 fl., pe 6 luni 4 fl. — In strainatate pe 1 anu 10 fl. séu 22 franci, pe 6 luni 5 fl. séu 11 franci; — numeri singuratici se dau càte cu 10 cr.

OBSERVATORIULU

Diariu politicu, national-economicu si literariu.

Ori-ce inserate,

se platescu pe serie séu linia, cu litere merunte garmondu, la prim'a publicare càte 7 cr., la adou'a si a trei'a càte 6 cr. v. a. si preste acesa 30 cr. de timbru la tesaurulu publicu.

Prenumeratiunile se potu face in modulu celu mai usioru prin assemnatiunile postei statului, adresate de a dreptulu la Redactiunea Diariului Observatoriulu in Sibiiu.

Nr. 67. **Sibiiu, 22/3 Septembre 1879.** **Anulu II.**

Celu mai periculosu inamicu alu magiarismului.

Sub acestu titlu se vedu in diariele magiare de diverse colori politice articlii scrisi cu multu focu si mare dorere sufletésca contra: Germanismului si a Germanisarei. Ori-candu press'a magiara isi vérsa mani'a sa contra panslavismului si daco-romanismului, nu ne miramu de locu, cà-ci acestea furii i s'au prefacutu de multu in a dou'a natura; dara candu si diariele ministeriali dau din mani si din petióre si cu capulu de parete de fric'a germanismului, cá si de fric'a unei moméi spaimantatórie, atunci stàmu si noi pe locu mirandu-ne la vederea acestei lipse totale de consecentia. Mai marii poporului magiaru s'au invoitu acum de doue ori in 12 ani, cá se inpartia tóta poterea din statu numai in doue, intre magiari si germani, éra acestia favorati fórte multu de man'a cea tare a lui Bismark, ajuta si incuragédia pe fruntasii magiariloru, aristocrati, democrati si demagogi, fóra distinctiune, cá se faca acasa la ei ori-ce voru vrea, se legiferedie ori-cum le place; preste acésta germanii ii si mai ajuta cu sume colossali de bani, atàtu prin contingentulu de 70 pàna 71% la afacerile comune, càtu si prin inprumuturi si in casuri cá celu dela Seghedinu, prin colecte de sute de mii. Numai ajutati de germani si de evrei, au fostu magiarii in stare se incarce in spinarea Ungariei si a tieriloru adnexe in scurtulu periodu de 12 ani, datori'a enorma care astadi trece preste unu miliardu si patru sute de milióne florini; si bine se fia intielesu, cà in acestea datorii nu se coprinde nimicu din vechile datorii ale imperiului austriacu, care cadu cu totulu in alta rubrica. Acele datorii de preste una miie patru sute de milióne sunt curatu unguresci, próspete. Nici-odata capitalistii europeni nu aru fi inprumutatu pe ungureni cu sume asia de exorbitante (si frangètórie de gùtu), daca nu s'aru fi uitatu si „la barb'a némtiului.“

Preste 600 de studenti magiari curati trecu in fia-care anu pe langa cele doue universitati magiare din Buda-Pest'a si Clusiu si mergu la renumit'a universitate din Vien'a, unde se inpartu pe la diverse facultati, altii la politechnicu, la academi'a comerciale, la scól'a de arte etc. Altii 100 si mai bine de magiari se ducu pe la universitatile din Germani'a propria, cá se'si castige cunoscintiele, pe care dicu parintii loru, cà nu le potu castigá nicairi in Ungari'a.

Multime de familii din aristocrati'a superióre magiara cultiva pàna in dio'a de astadi limb'a germana cá limba materna, éra pe cea magiara sau nu o cunoscu de locu, sau numai asía, precum o invétia dela classele inferiori, anume dela sateni; si de ex. tocma acum citimu, cà com. Károlyi de aceea refusà postulu ministrului de afaceri straine, cà-ci nu scie unguresce, prin urmare nu ar fi in stare se participe la desbaterile delegatiunei unguresci dualistice.

Dela 1868 incóce, de candu se proclamà prin legi emanciparea politica a jidoviloru, limb'a germana se aude acuma nu numai in cetatile si orasiele germane si slavo-germane din Ungari'a, ci si in cele curatu magiare, pe unde mai inainte limb'a germana se audiá fórte puçinu sau nicidecum. Asia e de ex. in Clusiu, asia in Oradea, Aradu, chiaru si in faimosulu Debretînu si in fostulu Seghedinu etc.

Dara diariulu ministeriale „Kelet“ mai numera inca si alte casuri si cali de germanisarea magiariloru, precum cà: astadi numai acei magiari trecu de invetiati si civilisati, carii cunoscu limb'a germana, éra cei ce nu o cunoscu, sunt despretiuiti cá nisce ómeni prosti, simplii, demni de compatimire, barbari asiatici; mai incolo, cà familiile magiare aducu si tînu la baiatii loru multime de professori, docenti, mentori, gubernante din Germani'a, cá se le cultive. Chielarii (Kellner) pe la ospetarii, cafenele, restaurante sunt totu germani (si fórte multi evrei), si nu voru se audia candu le strigi: Pinczér, fizetni, szikvizet, ci esci silitu se'i chiami pe limb'a loru: Kellner, zahlen, Sodawasser. Multime de calugari si calugaritie din partile catholice ale Germaniei au colonisatu monastirile din Ungari'a, unde apoi nu invétia pe tinerime se se róge la D-dieulu magiariloru cu Mi atyánk, ci la unu D-dieu cosmopolitu cu Vater unser. Acea rogatiune cosmopolita dice „Kelet“ blasfemandu, cà este unu veninu (venenum, toxicum), care de si incetu, va omori inse de siguru pe magiari (Nr. 196.).

Alte diarie se mai plangu si asupra literaturei magiare dicêndu, cà aceea in partea sa cea mai mare nu este altu-ceva, decàtu imitatiune si plagiatu (furtu literariu), literatura germana invescuta in cuvente magiare. De altumentrea acestu adeveru se spune de multu si se constata de càtra toti criticii competenti, pentru cá se o scia si alti ómeni de alte nationalitati din Ungari'a, cari admira multe scrieri unguresci, fóra se visedie cà acelea sunt prevaricate din literatur'a germana.

Cu acésta ocasiune „Kelet“ face si romaniloru din Ungari'a unu mare complimentu dicêndu, cà aceia sunt multu mai ungureti decàtu romanii din Transilvani'a, cà adeca din ei se facu mai multi renegati si se inchina multu mai usioru decàtu ardelenii. Fórte multiamimu de complimentu.

In Nr. 197 acelasiu „Kelet“ infrunta pe gubernu si pe tóte auctoritatile politice, cà-ci nu executa legile de magiarisare cu rigóre indiecitu mai mare decàtu se intemplà in acesti 12 ani din urma, isi bate jocu de oficiarii dela armat'a teritoriale ungurésca (honvéd), cà-ci vorbescu nemtiesce, spune cu jale, cà in armat'a teritoriale nu prinde locu limb'a magiara, apoi rapitu de fanatismulu seu desperatu, provóca pe gubernu, pe dieta si pe natiunea magiara la càteva midiuloce de magiarisare din cele mai desperate, la sila, la fortia despotica, la scóterea limbei germane din mai multe scóle, la destituiri in masse din functiuni si alte nebunii de acestea, care in o tiéra poliglotta voru avea tocma resultatulu opusu.

Cu tóte acestea, candu vorbesci acestoru fanatici despre drepturile celorulalte nationalitati, atunci ei iti respundu: „Decàtu se ve lasamu pe voi alaturea cu noi, decàtu se ne dejosimu in modulu acesta, mai bucurosu ne vomu face nemti, din causa cà acela ar fi reulu celu mai micu pentru noi. Precum ne amu aparatu de voi sute de ani cu ajutoriulu nemtiloru, asia ne vomu sci aparà si de aci inainte pe siguru, si vomu domni cá si pàna acuma pe langa protectiunea loru.“

Acei publicisti fanatici nutrescu cea mai mare mania mai virtosu asupra romaniloru, pe cari'i innegrescu ori-candu si ori-unde li se dà ocasiune. Asia se intemplà si mai de curendu la venirea Societatei istorice in Transilvani'a. Trecùndu membrii acestora prin partile transilvane pe unde domnise iobagi'a de 104 si 108 de dile pe anu cu tóte atrocitatile sale, cu migratiunea conditionata in legi, cu denuntiarea pe la St-a Sofi'a (dupa cal. v., St. Mihaiu dupa cal. greg.) si cu scóterea din mosiia pe la St. Georgie, ei vediura sutele de

Foisiór'a „Observatoriului“.

Confiniele Russiei.

de

Angelo Degubernatis.

Traducere din italienesce de: *V. P—u.* *)

Din orice parte intra calatoriulu strainu in Itali'a, simte indata, cà se afla in o tiéra noua, dotata de natura cu o originalitate singulara si inposanta; collinele, muntii, lacurile, cetatile, marea, ceriulu, limb'a nóstra cea dulce i oferu figur'a unei Italie viue, inpressiunea careia tare si neasteptata nu se sterge nici-candu din ânim'a lui. Russii inse nu potu vorbi totu asia despre patri'a loru russésca. De n'ar esistá neplacutele visite doganale si de passaporturi la fia-care granitia, caletoriulu n'aru poté observá momentulu, in care a intratu séu a esitu din Russi'a. Adeseori chiar' insasi politi'a imperiala russa, ce pazesce confiniale, nu intardia se te faca atentu, cà intrii séu cà esi din unulu din cele mai despotice staturi a le Europei. Pentru antai'a óra am visitatu Russi'a in anulu 1869, am intratu prin Poloni'a, si am esitu prin Russi'a. La confiniele polone voiau se me faca se platescu amenda, crediendu-me cà sunt unu negutiatoriu de palarii de paia din Florenti'a, ce voiescu se-mi ducu marf'a pe ascunsu in Russi'a, numai pentru-cà aveamu intre bagagiulu meu de calatoria doue palarii de paia, ce le cumperassemu in Florenti'a, spre a le duce cá de presentu nepotieleloru mele russe; me sileamu se le demonstru cu passaportulu meu a mana, cà nu sunt negutiatoriu; dar' ei nu intelegeau limb'a italiana, si asia nu-mi poteau ceti passaportulu; radicau numai din umeri si clatinau din capu cá nisce necreduli; atunci imi perdui patienti'a, si de-órece nu intielegeau nici italienesce nici francesce, dar' aretau cà sciu nemtiesce bine, imi radicai vócea in limb'a germana, spunendu officiarului de dogana, cà dupace voiu ajunge la Petersburg, l'oiu face eu se imi respundia pentru acestu abusu; cà eu nu sunt de vina, déca cei insarcinati cu revisiunea passaporturiloru straine, nu sciu ceti ceea ce e scrisu in ele; si de órece limb'a germana e fórte buna pentru strigari si dojeniri, cuvintele mele isi avura efectulu loru si eu fui lasatu in libertate fàra de nici o pedeca ulterióra. Dar' la esirea mea din Russi'a, dupa doue luni petrecute acolo, am patit'o si mai reu. Eu calatoriamu cu soci'a si cu fiic'a mea, ce avea pe atunci duoi ani. Functionariulu italianu, ce mi-a fostu facutu passaportulu, n'a voitu se indice de asupra-i, cà si fiica mea erá cu noi, neconsiderandu-o inca cá pe o persóna periculósa, care s'ar poté luá in consideratiune. Se pare inse cà politi'a russa are o prevedere mai mare. Cele doue luni càtu am statu eu in Russi'a, le-am petrecutu mai numai in unu satu alu districtului de Dmitroff, gubernulu de Moscov'a. Candu am plecatu de aci, nimene nu mi-a spusu, cà trebuiamu se mergu la ispravniculu (inspectorulu de politia) din Dmitroff, care se attesteze pe passaportulu meu, cà in cele doue luni n'am calcatu legile statului si n'am comissu nici o fapta, ce m'ar poté inpedecá de a esi din Russi'a. Ajungêndu la confiniulu prussianu la Vierzbalova, spre marea mea mirare me facura se descindu inpreuna cu famili'a mea, si imi spusera cà nu-mi potu continuá caletori'a, pentru cà passaportulu meu nu este in ordine. Me intreba capulu granitiariloru, cà de unde vinu; i respunsei: dela Dmitroff; mi facù observatiunea cà pe passaportu imi lipsesce vidimarea ispravnicului; si apoi, adaose cu o cautatura selbatica, aci nu e insemnata acésta fetitia, se póte cà nu este a D-Vóstra, se póte cà a-ti furat'o dela cineva. Eu me grabiiu se-i spunu „cà soci'a mea e sor'a lui Vladimir Paulovic Besobrahoff, membru alu Academiei de scientie si consiliariu la ministeriulu de finantie pentru Dogane. Oficiariulu se inchinà si adaose: Ilu cunoscu prea bine; cum se nu cunoscu pe Vladimiru Paulovic? Telegrafédia'i se dea ordinulu, cá se poteti trece, si eu indata nu voiu mai face nici o dificultate. — I respunsei, cà elu erá la satu, unde nu esista telegrafu, si cà i poteamu scrie, dar' respunsulu nu mi-ar sossi, decàtu dupa 10 dile, si cà eu nu poteamu intardiá 10 dile la aceea mica statiune, mai alesu cà grabescu se ajungu càtu mai curendu a casa, unde avemu se ne restauramu sub placutulu ceriu alu Italiei sanetatea ruinata in plaiurile umede a le unui satu russescu. Oficiariulu dete din umeri si-mi declara, cà nu-mi remanea alta scapare, decàtu cá seu se me reintorcu la Petersburg, unde cu ajutoriulu ambasadorului poteamu corege erórea passaportului, séa se remanu arestatu la acea statiune, pàna ce va veni ordinulu, prin care mi se va permite se trecu graniti'a. Ambassadorulu Caracciolo di Biella erá pe atunci in concediu in Itali'a; secretariulu marcuisulu Incontri in escursiune oficiala la Kronstadt; imi adusei atunci a-minte, spre fericirea mea, cà inainte cu doue luni am fostu pranditu in compani'a illustrului economistu Thörner, capulu oficiului de Dogane. Intrebaiu pe capulu granitiariloru, déca telegrafandu lui Thörner, s'ar indestuli cu unu singuru semnu alu lui? Densulu me privi cu neincredere, cá pe unulu ce me laudu cà cunoscu persóne pré inalte pentru statulu meu, ce (precum se vede) mi-lu atribuea elu de tîganu rapitoriu de copii si me assecurà cà dá, dar' cu aerulu unui omu ce erá convinsu despre vanitatea incercarei mele. Espedaiu deci indata lui Thörner unu telegramu, cam in cuventele urmatóre: „Pentru o mica neregularitate in passaportu sunt retienutu cu soci'a si cu fiic'a mea la statiunea Vierzbalova; Ve rogu deci se binevoiti a dá ordinu, cá se potu trece graniti'a fàra intardiere.“ — Langa statiune se aflá o casa pentru arestanti, ce se parea cà este tienuta de vr'unu usurariu, cà-ci pentru o chilióra cu doue paturi mici ne facura se platimu pentru o singura nópte 3 ruble; pretiulu mancariloru erá in aceeasi proportiune. Din casa poteai

*) Vedi: „La Russi'a descritta e ilustrata da Dixon, Biancardi, Moynet, Vereschaguine, Henriet e Vámbéry e dal prof. Angelo de Gubernatis“. Milano 1877.

sate cu invelisĭe de paia, casele cu ferestrii órbe, curti si gradine abia ingradite si puçinu cultivate, multu poporu cu fetie de ómeni flamendi, éra la intrebarea cà ce póte fi caus'a, li se respunse: „In acestea tînuturi locuesce acelu poporu puturosu, lenesiu, barbaru, care siede dî si nópte in carçiuma la vinarsulu jidovescu si nu lucra nimicu; éca nefericirea Transilvaniei, cà este locuita de acésta adunatura de ómeni.“

Fórte reu facu publicistii magiari, cà in desperatiunea loru inprósca cu noroiu in tóte partile, cà-ci cu acésta nu spariia pe nimeni, dara instraina pe tóta lumea.

Principele de Bismark si monarchi'a austro-ungara.

Demissiunea comitelui Andrássy este irevocabila, asia ne spunu foile gubernamentale. Mai inainte de a parassi inse pentru totudeauna resiedinti'a ministeriului de esterne de pe Ballplatz din Vien'a, comitele Andrássy aflà cu cale a se duce la Gastein, unde a fostu invitatu de càtra principele-cancelariu alu Prusso-Germaniei. Ministrulu austriacu a petrecutu acolo doue dile, in decursulu caror'a avù dese si lungi intalniri si conversatiuni intime cu colegulu seu, care i-au facutu tóte onorile ospitaliere in modu ostentativu.

Care a fostu scopulu acelei visite si ce voru fi hotarîtu ambii cancelari, acesta de-ocamdata este secretulu loru. Déca ne vomu aduce inse aminte, cà dupa demissionarea comitelui Beust si advenirea la ministeriulu de esterne a comitelui Andrássy, acesta a declaratu in delegatiuni, cà a primitu dela antecessorele seu o „marsiu-ruta ficsata“, apoi probabilu cà si acuma scopulu principale alu intalnirei ambiloru cancelari n'au fostu altulu, decàtu ficsarea marsiu-rutei politice pentru urmatoriulu comitelui Andrássy, care se dice cà va fi baronulu Haymerle, actualulu ambassadoru austro-ungaru la curtea regala din Rom'a.

Nu este loculu aci a cercetá, déca acésta inriurintia si pressiune directa si vedita a dictatorelui de feru si sange asupra politicei austro-ungare va avea consecintie funeste séu favorabile asupra viitoriului monarchiei. Faptulu tristu si umilitoru pe care trebue se ilu constatamu este: cà gratia politicei de oportunitate a comitelui Andrássy, monarchi'a nóstra au ajunsu a fi condusa si gubernata atàtu in afara càtu si inlaintru dupa ordinele si inspiratiunile acelui barbatu de statu prussianu, care in 1866 erá gata a dá Austriei lovitur'a de gratia, déca nu intervenea imperatulu Napoleonu III.

Europ'a si prin urmare si Austro-Ungari'a au abdicatu si au capitulatu la grati'a si disgrati'a principelui de Bismark. Pe càtu de inaltiatoru si de gloriosu este acésta pentru cancelariulu prussianu, pe atàtu este de umilitoriu si de rusinàtoriu pentru Europ'a intréga si in specialu pentru monarchi'a austro-ungara. Astadi triumfulu brutalitatiei principelui de Bismark, care culminédia in cunoscut'a macsima cà „forti'a primédia dreptulu“ si alu celui mai cinicu egoismu, a carui incarnatiune este cancelariulu prusso-germanu, este completu. Cà lucrurile au ajunsu la acestu punctu nu este vin'a principelui de Bismark, ci a adversariloru sei, de a caroru vanitate, credulitate si gresieli densulu a sciutu se profitédie si le au esploatatu in favorulu egoisticeloru sale scopuri. Principele de Bismark este astadi admiratu si temutu cá dictatorulu Europei. Cà diplomati'a austriaca a contribuitu o buna parte la piedestalulu pe care s'au ridicatu triumfatoriulu dictatoru, este unu adeveru istoricu si necontestabilu care, primi din nou sigilulu legitimarei prin peregrinagiulu comitelui Andrássy la Gastein.

Pentru cá acésta umilire se isi piérdia in càtva din amaraciunea sa, astutulu cancelariu va reintórce preste curendu comitelui Andrássy visit'a la Vien'a, ceea ce nu este alta decàtu o apucatura teatrala, prin care principele Bismark voiesce se puna in relief caderea comitelui Andrássy, iluminanduo prin unu focu bengalicu diplomaticu.

Venirea principelui Bismark la Vien'a tocmai in aceste momente de ferbere si agitatiune in interiorulu monarchiei, este càtu se póte de inoportuna, dar' cu atàtu mai caracteristica. Ea sémana a fi inscenata cu scopu de a curmá inceputulu de inpacare ce se facù intre Prag'a si Vien'a si restaurarea suprematiei germano-magiare. Nemtii resturnara cabinetulu lui Hohenwart in 1871 apelandu la interventiunea directa a principelui de Bismark; astadi merge elu insusi la Vien'a, pentru cá se reguledie lucrurile dupa chipulu si asemenarea sa si se dea cuventulu de ordine, care va fi fàra indoiala antiliberalu, asia precum este elu astadi in marele imperiu prusso-germanu. Se va incheiá póte si o aliantia ofensiva si defensiva intre Pruss'o-Germani'a si Austro-Ungari'a, care va avea se inlocuésca pe aceea a celoru trei imperati nordici, a carei „vecinica pomenire“ o cantara in septemanile din urma diariele germane si russesci in termini nici decum parlamentari.

Din cele espuse resulta deci cu multa singurantia cà: politic'a esterna si interna a monarchiei austro-ungare va fi si dupa caderea c. Andrássy cá si pàna acuma fidel'a silhouetta (umbra) a radiosului sóre din Berlin. Eclipsarea de care sufere liberalismulu germano-austriacu, care eclipsare datédia dela Sedan incóce va continuá deci si de aci inainte si ea va fi permanenta càtu va durá dictatur'a de feru si sange a principelui de Bismark, care astadi isi dà aerulu a fi celu mai sinceru si desinteresatu amicu si bine-voitoru alu monarchiei austriace. Càtu si ce ne va costá acésta amicitia si bunavointia punica, o vomu vedea la tempulu seu.

Camilu.

Romani'a.

— (Circular'a d-lui ministru alu culteloru si instructiunei publice.) Éta circularea ce d. ministru alu culteloru si instructiunei publice a adressatu membriloru invetiamentului publicu primariu, urbanu si ruralu, de ambele sexe:

„Domniloru institutori si invetiatori,
Dómneloru institutóre si invetiatóre.

In ajunulu deschiderii anului scolariu 1879 pàna 1880, credu de datori'a mea a ve intretînea aci asupra missiunei ce ve este incredintiata d-vóstra in invetiamentulu generalu din tiéra.

Instructiunea fiindu bas'a adeveratei civilisatiuni, gradulu de cultura alu unei natiuni, in secolulu nostru arata loculu ce trebue se'lu ocupe ea in concertulu celorulalte natiuni.

Natiunea care, prin silintiele ce isi va depune va avea scóle mai bune, va fi totudeauna in fruntea tuturoru celorulalte.

Noi, astadi mai multu de càtu ori candu, prin nou'a positie ce cu ajutoriulu provedintiei ne amu creatu, avemu sacr'a si imperiós'a datoria de a prepará celu puçinu generatiunile viitóre, astfeliu cum se póta probá cà romanulu este demnu de a ocupá si pe terenulu culturei acelasi locu ce a probatu cà scie se ocupe si pe campulu luptei.

Cá statulu romanu se merite numirea de farulu orientului Europei, la care, cu dreptu cuventu, a aspiratu totudeauna, este de datori'a nóstra a tuturoru se ne silimu, se intemeiamu pe de o parte instructiunea publica, ardicand'o la inaltimea la care trebue se fia in raportu cu sacrificiele ce face tiér'a pentru dens'a, éra pe de alta parte s'o respandimu pàna in cele mai departate unghiuri ale tierei.

Petrundiendu-ve, d-loru institutori si d-neloru institutóre, de marele adeveru cà „scólele cele bune le facu invetiatorii cei buni,“ speru cà ve veti pune tóte poterile, spre a indeplini cu santienie missiunea, ce ve este incredintiata.

Inalt'a si nobil'a professiune ce ati inbraçisiatu, trebuiá se ve comande de a ve privi nu cá nisce simpli functionari, cari muncescu numai spre a capetá o léfa, ci cá nisce adeverati apostoli ai civilisatiunei, cari tînu in màn'a loru crescerea si directiunea generatiuniloru viitóre, crescere si directiune dela care depinde nu numai sórte'a acestei generatiuni, dara a tierii intregi.

D-vóstre ve este datu a desvoltá in omu si a'i direge facultatile cu care l'a dotatu provedinti'a, corectandu chiar' defectuositatile naturei. D-vóstra sunteti respundietori mai multu de càtu chiar' parintii de calea gresita ce ar apucá vre-unulu dintre copii, a caroru instructiune si educatiune ve este incredintiata, pentru cà unii din parinti, din lipsa de cultura, potu face gresieli in privinti'a crescerei copiiloru loru, gresieli, cari mai tardiu producu cele mai rele consecintie: D-vóstra inse cá ómeni luminati, acele gresieli nu ve sunt permise.

Recunoscu càtu de grea este missiunea d-vóstra in societate, cu càtu inse ea presenta mai multe greutati, cu atàtu d-vóstra, insufletiti de acelu focu ce totu omulu trebue se aiba in indeplinirea missiunei sale, sunteti obligati se depuneti tóte poterile spre a invinge acele greutati si a dobandi resultatele ce societatea astépta dela d-vóstra. Astfeliu numai veti avea o adeverata resplata in stim'a concetatieniloru d-vóstra, in respectulu si noiloru generatiuni si noei societati ce creati.

Spre a indeplini inse cu unu succesu realu acésta sacra datoria, nu trebue se considerati scól'a primara, care este scól'a poporului, cá unu simplu localu, unde vinu copii se invetie numai se citésca, se scrie si se socotésca, ci trebue se cautati a desvoltá intr'ensii facultatile loru intelectuale precum si simtiemintele acele, care singure formédia unu omu de bine in societate si unu cetatiénu folositoriu patriei lui.

Déca cu inceperea acestui anu scolasticu, candu credu de datori'a mea a aminti intregului corpu invetiatoriu, strict'a si constiinciós'a indeplinire a datoriei sale, imi indreptediu mai cu deosebire tóta atentiunea asupra d-vóstra, o facu pentru cà scól'a primara este nu numai bas'a ori-carui invetiamentu, dar' cà, luandu pe copilu din cea mai frageda alui tineretie, formédia moravurile unui poporu.

Instructiunile ce ve dau prin present'a circulare sunt in acelasi timpu si consilii, ce ve dau cá romanu, care nu doresce de càtu progressulu si fericirea tierei sale. Vocatiunea este cea d'antaiu calitate ce póte face din cineva unu bunu institutoru, dar', prin bunavointia, silintia si studiu, ea póte fi suplinita. Nu uitati cà omului i este datu se studiedie si se se perfectionedie càtu traiesce; astfeliu totudeauna are a profitá fàra de a perde vre-odata ceva. Studiati dar' necontenitu si cautati a invinge prejudiciile provocate de rutina, ce póte s'a inradacinatu in vr'unulu din d-vóstra, fia chiar' si fàra voi'a sa.

„Nu pasiti mai alesu pragulu scólei pàna ce nu veti fi preparatu si ordinatu bine ce aveti a predá copiiloru.“

Predati totu ce ve este prescrisu prin programa intr'unu modu sisthematicu, espuneti tóte cunoscintiele ce sunteti obligati a transmite copiiloru dupa o ordine, care se-i faca a intielege intim'a legatura

---

esi la aeru curatu intr'o gradinutia cu plopi. Amu incungiurat'o mai de multe ori inprejuru; cu tóte acestea preste pucinu simtiramu uritulu si neplacerea de a nu poté esi, de a nu te poté misĭcá mai incolo; si niciodata n'amu sciutu pretiui beneficiulu libertatei, cá in acele 24 óre, ce amu fostu constrinsi se le petrecemu in acea inchisóre. Soci'a mea suferia si mai multu decàtu mine, cà-ci pre langa incurcatur'a causata prin interumperea neplacuta a calatoriei nóstre (luaseramu biletu directu dela Petersburg pàna la Berlin) o mai dorea inca vediendu cà numai patri'a ei si Turci'a sunt acele tieri, unde omulu póte fi opritu pe strada din chiarn seninu; si o dorea si mai multu, cà-ci ea dorindu se-mi faca cunoscuta Russi'a patri'a sa nativa, sub aspectulu celu mai frumosu si mai simpathicu, eu trebuii se portu cu mine cá ultima inpressiune suvenirulu opressiunei patriei sale, ce e constrinsa a se supune la domni'a unoru legi barbare, necivile. Ajunse in fine telegramulu lui Thörner, care ordinà se fimu lasati liberi indata: atunci ii vediuramu inchinandu-se inaintea nóstra in modu servile pe toti aceia, ce mai'nainte ne priveau cu neincredere si cu o mandrie despretiuitóre; atata potere are in aceste parti auctoritatea burocratica! In 1876 am trecutu inca de dóue ori confiniele Russiei, dar' fara de nici o pedeca; de asupra passaportului meu erá indicata calitatea mea de delegatu guberniale la Congressulu Orientalistiloru din Petersburg; noulu meu gradu imi erá destulu, cá se nu mai suferiu nici o neplacere din partea politiei granitiaresci, care anuntia pe calatoriu cam prea reu, cà are se intre intr'o tiéra atatu de laudata in privinti'a ospitalitatei. Enormitatea tacseloru doganale russe (pentru cea mai mare parte a marfuriloru, trebue se platesci pàna la o suta de percente) inca e unu semnu ce probédia, cà statulu russescu e cu atàtu mai isolatoriu, cu càtu poporulu russescu e dotatu dela natura cu mai mare ospitalitate si cordialitate. Elu pune cu politi'a s'a intre Russi'a si Europ'a o bariera, care altumintrelea n'ar esistá. Din Galiti'a orientala intri in Russi'a mica, din Galiti'a de nordu si din Silesi'a in Poloni'a, din Prussi'a orientala in Lituania, asia dicundu, fara se observi; tiér'a inflorita a Ruteniei tiene pàna la ripele Dniprului; campiele polone si lituane sémena fórte multu cu cele germane si galitiane. — Rass'a slava, nomada din natura, nu este inchisa in confinie naturali pe deplinu detiermurite. De aci vine usiurinti'a, cu carea póte ea esi din marginile desemnate prin geografi'a politica presenta. S'ar poté crede, cà marile si muntii sunt in stare se oprésca misĭcarea espansiva a slaviloru; insa russulu indata ce da de mare devine unu marinariu bravu; si slavii de sudu, muntenegrinulu, dalmatinulu, hertiegovinénulu, bosniaculu, serbulu, bulgarulu probédia pàna la evidentia, cà slavulu póte deveni muntenu robustu si bellicosu totu in acelasi modu, in care e pe campia cetatiénu pacificu si lucratoriu; slavulu pare cà possede tóte facultatile, si pentru aceea elu ofere in natur'a sa tóte contrastele, si prepara Europei in totu anulu diverse surprinderi. Noi ilu vedemu in totu anulu largindu-si in tacere marginile sale asiatice; ilu vedemu astadi (1877) amenintiandu pe turcu in peninsul'a balcanica; nu va fi deci nici o minune a vedé intr'o di pe boemi si pe poloni, pe croati si pe russii mici unii langa altii, si a se realisá fatal'a profetiei a lui Napoleone I., care dupa ce a disputatu lui Alesandru I. posessiunea Constantinopolei, mergùndu se se aiépte contra colossuluiá russescu, profeti, cà in o jumetate de secolu Europ'a intréga va deveni séu republicana séu cozaca.

---

ce esista intre ele, pentru cá copilulu, dupá ce le au invetiatu, se fia in stare a-si representá diferitele grade, prin care a trebuitu se tréca, spre a ajunge dela unu principiu la unu altu principiu si dela o cunoscintia la alta cunoscintia. Nu negligiati nimicu din ceea ce póte face clara materi'a ce tractati cu scolarii, si ori de càte ori aveti ocasiune, trebue a face aplicarea obiectului ce se predà la o problema séu la o cestiune, care i se póte infatisiá in cursulu obicĭnuitu alu vietiei.

Servitive totudeauna de o limba curatu romanésca si de unu stilu corectu.

Fiti buni si blandi cu copii, pentru cà numai astfeliu veti dobandi afectiunea loru, si prin aceste midilóce veti potea reusi in missiunea ce ve este inpusa; astfeliu increderea, supunerea, silinti'a, care este conditiunea esentiala a progressului, ve voru fi asigurate.

Cautati a avea destula taria de caracteru, cà-ci ve este indispensabila spre a inpune respectu copiiloru.

Regularitatea, esactitatea cu care trebue se ve indepliniti datoriile, in timpulu prescrisu si conformu regulamenteloru, formédia inca un'a din conditiunile ce trebue se ve caracteridiedie, si care ve este absolutu necessara atàtu d-vóstra pentru bun'a intrebuintiare a timpului, càtu si scolariloru pentru a le dá bune esemple, si ale intipari nisce deprinderi ce le voru fi de cea mai mare utilitate in totu cursulu vietiei loru.

Intielepciunea percepteloru, pe cari copii nu sunt in stare a le apreciá, nu influentiédia atàtu asupra loru, càtu influintiédia realitatea esempleloru. Cautati dar' inca odata a dá d-vóstra cei d'antaiu probe de curateti'a moravuriloru si esemple de pietatea crestina.

Modesti'a, simplicitatea vestminteloru, cu care ve presentati inaintea eleviloru, politeti'a, prudenti'a, desinteresarea, amórea de studiu si abtînerea de a frecventá locuri de petrecere, care prin natur'a loru sunt cu totulu necompatabile cu demnitatea missiunii de educatori publici, trebue se fia lini'a d-vóstre de conduita.

Amintiti-ve in totudeauna cà ori ce parinte de familie pretinde dela celu insarcinatu cu instructiunea si educatiunea copiiloru sei, se fia unu modelu perfectu pentru ei, si ori cine se póta recunósce intr'ensulu demnitatea functiunei ce indeplinesce.

Nu credu de prisosu cu acésta ocasiune a ve atrage atentiunea, d-loru institutori si d-neloru institutóre, si asupra obligatiunei ce este inpusa de lege parintiloru, tutoriloru etc., de a-si trimite copiii la scóla, si pentru a nu fi siliti de a intrebuintiá adesea mijlócele dictate de lege in contra celoru ce nu'si indeplinescu acésta datoria, precum si pentru a ajunge scopulu intr'unu modu lesniciosu si siguru, punetive tóte poterile, servitive de tóta elocenti'a d-vóstra, spre a face pe parinti, tutori etc., se intieléga cà munc'a omului este cu atàtu mai productiva, cu càtu inteligenti'a sa este mai cultivata, pe càndu munc'a celui ignorantu remane aprópe zadarnica.

Facetile in fine tabloulu omului cu inteligenti'a cultivata si comparatile cu alu celui incultu séu neinvetiatu. Convingeti-i cà fericirea, prosperitatea omului sta numai in instructiune si in moralitate. Prin aceste adeveruri ce veti cautá se le insuflati, precum si prin intieleptiunea si moralitatea conduitei d-vóstre, prin care ve veti atrage stim'a si increderea concetatieniloru d-vóstra, fiti siguri cà ve voru tramite copii loru la scóla.

Terminandu, ve reamintescu, d-loru institutori si d-neloru institutóre, cà nu este inamicu mai de temutu pentru o natiune, de càtu ingnoranti'a poporului si d-vóstre ve este datu a o inlaturá.

Din parte'mi càtu voiu avea onórea de a me bucurá de increderea A. S. R. Domnitoriului, prea iubitului nostru suveranu, precum si de a tierei, fiti siguri cà scól'a va fi cea mai mare preocupatiune a mea; cà voiu face totu ce imi stà prin potintia pentru incuragiarea adeveratului meritu si capacitatiei unita cu moralitatea; voiu fi inse fara pregetu, spre a isbi nepasarea in indeplinirea datoriiloru si viciulu, ori unde ilu voiu aflá. Càtu despre respunderea si desvoltarea instructiunei, in in ceea ce me privesce pe mine cá ministru, nu voi negligia nimicu spre a dobandi dela representanti'a nationala fondurile necessare; cà-ci nu póte se fia unu banu mai bine cheltuitu de càtu ce se dà pentru instructiunea poporului.

Adressandu-ve totu de odata cu acésta ocasiune caldurósele mele salutari, ve urezu cá succesulu celu mai stralucitu se incoronese ostenelile d-vóstre.

Ministru, N. Cretiulescu.

Nr. 9,117. 1879, Augustu 14 st. v.

ACADEMI'A ROMANA.

Sessiunea estraordinaria.

Procesu-verbalu Nr. 22.

Siedinti'a din 18 Iuniu st. v. 1879.

Siedinti'a se deschide la 9 óre a. m.

Se dà lectura processului-verbalu alu siedintiei precedente si se verifica.

D. Sturdza comunica o colectiune de transcriptiuni de pe mormintele istorice dela monastirea Bistriti'a, din districtulu Némtiu, luate prin decalcare de càtra unu ingineru alu Statului, dupa comand'a d-sale. Se primescu cu multiumire si se recomanda sectiunei istorice.

D-lui comunica érasi unu fascicolu intitulatu „Notice sur la société impériale Odessoise d'historie et d'Antiquités et sur ses mémoires," pentru bibliotec'a Academiei. Se primesce cu multiumire.

D. Sturdza aduce a-minte comunicatiunea ce si alta data a facutu Academiei despre o serie de monede vechi si medalii románe, din colectiunea principelui Montenuovo, care au ajunsu in posessiunea unui negociantu D. Hess din Germani'a. De asta data arata, cà dupa corespondenti'a si intielegerea ce au avutu cu numitulu, acésta colectiune, evaluata de d-sa la 7,500 lei, este retînuta spre a completá pe acea a Academiei. Dara sciindu cà Academi'a nu dispune de fonduri indestule, au alergatu la midilociri indirecte si spera a realisá o suma de 3000 lei, oferite de persóne private (ale caroru nume le va face cunoscute la timpu), dara pentru acestu restu cere concursulu fonduriloru Academiei.

D. Papadopul-Calimachi dice, cà propunerea acésta nu póte dá locu la discussiune, ci trebue a se votá.

D. Sionu replica cà d-lui apretiadia valórea acestei achisitiuui si ar fi gata a o votá, daca ar sci cà sunt fonduri disponibile pentru acésta.

D. Ghica respunde, cà potu se fia fonduri disponibile daca nu se va tînea sessiune generala la Augustu.

D. Sturdza dice cà, dupa càtu scie, budgetulu Academiei lasa unu escedentu disponibilu. Dara totuodata observa cà acésta nu este o chieltuéla de acele, cari s'ar potea considerá cá inutila, ci o capitalisare, care adaoga valórea tesaurului preciosu ce ilu are Academi'a.

D. Odobescu sustîne propunerea d-lui Sturdza de a se cumperá acuma pretiós'a colectiune a lui Montenuovo; inse ar dori cá pe viitoriu se se constitue unu fondu specialu pentru achisitiuni numismatice si archeologice, cá nu cumva asemenea chieltueli esceptionali se puna pedeca desvoltarei regulate a lucruriloru fiacarei sectiuni in parte.

D. Laurianu dice cà doresce si d-lui se se faca achisitiunea propusa; dara fiindu cà Academi'a nu dispune de prea mari fonduri, e de parere a se midiloci catre gubernu spre a se cumperá in comptulu Statului, si crede cà o asemenea cerere ar fi primita.

D. Sturdza respunde, cà dupa càtu scie si cunósce, Statulu nu are de unde acordá o asemenea suma; apoi observa cà pentru asemenea achisitiune d-lui nu se póte adressá la Statu, ci la Academia, careia i-a oferitu acésta colectiune dobandita cu atàtea sacrificii.

Punendu-se la votu propunerea se primesce cu mare maioritate.

Se comunica o adressa a d-lui dr. J. U. Jarnik, prin care trimite pentru bibliotec'a Academiei càte unu esemplariu din publicatiunile sale: *Sprachliches aus rumänischen Volksmärchen* si *Index zu Diez, etymologischem Wörterbuch der rumänischen Sprachen.* Se primescu cu multiumire.

D. presiedinte comunica o scrisóre ce i s'a adressatu de càtre unu studentu dela facultatea de dreptu din Iasi anuntiandu-i descoperirea unui manuscrisu vechiu la unu buchinistu. Adunarea consultata, decide a se comandá d-lui Chintescu, cá, intorcèndu-se la Iasi, se esaminedie manuscriptulu indicatu, si de va avea o adeverata valóre, se tractedie cumperarea lui.

Se mai comunica o adressa a epitropiei St. Vineri, relativa la retînerea unei sume de bani din veniturile averei Nasturelu. — Dupa mai multe discussiuni, se recomanda comissiunei care a fostu numita mai inainte pentru diferentulu pendinte intre Academia cu numit'a epitropie.

La ordinea dilei discussiunea asupra propuneriloru facute in siedinti'a precessa despre adaogerea unoru articole la Statute.

D. Hasdeu, luandu cuventulu dice, cà nu intielege pe ce cuventu s'ar potea face adaose numai la sfersitulu statuteloru, éra nu si la midilocu. Dlui observandu cà in corpulu acestoru statute sunt erori si lacune, cari presinta si chiar' anomalii in organisati'a Academiei, face acésta propunere prealabila. D-lui isi desvólta tess'a, si aducèndu in discussiune cestiunea acordarei premieloru dice, ce competintia ar avea, de esemplu, sectiunea istorica séu literara cá se apreciedie si se premiedie o opera de geologia, séu unu geologu o opera filologica?

D. presiedinte observa, cà o propunere spre a potea fi luata in deliberatie, trebue se fia sustînuta celu puçinu de doui membri. In sustînere declarandu-se numai d. Laurianu, propunerea se inlaturédia,

D. Sionu dice, cà propunerea articolului presentatu in siedinti'a precedenta, a redactat'o din nou, spre a fi bine lamurita in coprinderea urmatóre:

„Pentru ori-ce modificare la statute se va face o chiamare ad-hoc, insemnandu-se articolulu de modificatu si siedinti'a in care are se se tractedie cestiunea, si daca la acea siedintia nu s'ar intr'uni numerulu membriloru ceruti de articolulu precedentu, se va face a dou'a convocare in intervalu de 15 dile, celu puçinu si in acea siedintia decisiunea se ia cu maioritatea absoluta a membriloru presenti, ori càtu ar fi numerulu loru."

D. Chintescu propune cá la art. 46 se se adaoge unu alineatu in coprinderea urmatóre:

„La casu de a nu se potea votá modificarea statuteloru cu doue treimi din numerulu totalu, se voru invitá cei absenti, in nepotintia de a veni la a dóu'a convocare, de a'si dá votulu loru in scrisu, in terminu de 10 dile."

D. Stefanescu propune a se adaogá unu alineatu la art. 46, in urmatórea coprindere:

„Daca in dóue siedintie consecutive, in intervalu de 3 dile, nu se voru potea intr'uni doue treimi din intregulu numeru alu membriloru Academiei, la a treia siedintia totu dupa intervalu de trei dile, modificarile statuteloru se voru potea votá cu doue treimi a membriloru presenti."

Acestu amendamentu, subtscrisu si de d. Falcoianu, este sustînutu de mai multi membri. Se cere inchiderea discussiunei si se admite.

D-lu Chintescu declara cà isi retrage amendamentulu.

Se pune la votu propunerea d-lui Baritiu si cade prin paritate de voturi.

Se pune la votu propunerea d-lui Stefanescu si se primesce cu maioritate.

Propunerea d-lui Sionu nu se mai pune la votu, fiindu cà cestiunea s'a resolvatu prin propunerea admissa.

Siedinti'a se ridica la 11 si jumetate óre.

Presiedinte, **Ioanu Ghica.**

Secretariu ad-hoc, *G. Sionu.*

Insciintiare.

(Urmare si fine.)

11. Premiulu Nasturelu, seri'a A, de lei 5.000, se va decerne in sessiunea generale din primavér'a anului 1882 celei mai bune dissertatiuni in limb'a romana, asupra urmatoriului subiectu:

„Descriptiunea completa, sub raportulu fisicu si economicu, alu unui judetiu alu Romaniei, dupa alegerea fia-carui concurentu in parte. Cu program'a acésta:

1. Geografi'a cu ramificatiunile ei (orografi'a, hidrografi'a si topografi'a);

2. Ochire asupra istoriei naturale (terenurile, flor'a, faun'a);

3. Starea economica atatu agricola càtu si industriala;

4. Statistic'a poporatiunei (starea civila, statistic'a religiósa, juridica, medicala, militara, scolastica, nationalitatile, etc.);

5. Etnografi'a (adica descrierea usuriloru, credintieloru poporali, porturiloru locali, etc).

Intinderea operatului va fi cá de 25 cóle tipariu, formatu in 4° micu, séu 8° ordinariu, litere cicero. Terminulu presentarei manuscriseloru la concursu va fi 1 Sept. 1881.

12. Premiulu Nasturelu, seri'a A, de 5.000 lei, se va decerne in sessiunea generala din primavér'a anului 1882, celei mai bune dissertatiuni in limb'a romana, asupra urmatoriului subiectu:

„Tieranulu romanu. Disertatiune asupra starei sale morale, sociale, economice si politice, in trecutu si in presentu, in principatulu Romaniei."

Intinderea operatului va fi cá de 20 cóle de tipariu, formatu 4° micu, séu 8° ordinariu, litere cicero. Terminulu presentarei manuscriseloru la concursu va fi 1 Septembre 1881.

13. Premiulu Statului, Heliade Radulescu, de 5.000, lei se va decerne in sessiunea generala din primavér'a anului 1882, celei mai bune dissertatiuni in limb'a romana, asupra urmatoriului subiectu:

„Studiu asupra activitatiei literarie si pedagogice a lui Iónu Heliade Radulescu, in raportu cu epoc'a anterióra (finele secolului XVIII, cu eruditii din Blasiu si Vacarescii), si cu cea posterióra (pana la 1848 dandu totu de-odata o schitia biografica a lui Heliade Radulescu.)"

Intinderea operatului va fi cá de 20 cóle de tipariu in 4° micu, séu 8° ordinariu, cu litere cicero. Terminulu presentarei manuscriseloru la concursu va fi pana la 1 Septembre 1881.

14. Premiulu Alesandru Ión Cuza, de lei 4.000, se va decerne in sessiunea generala din primavér'a anului 1883, celei mai bune dissertatiuni in limb'a romana, asupra urmatoriului subiectu:

„Istori'a Romaniloru in Daci'a Traiana, dela Aurelianu pana la fundarea principateloru Moldov'a si Tiér'a romanésca."

Intinderea operatului va fi 20 cóle de tipariu in 4° micu séu 8° ordinariu, cu litere cicero. Terminulu presentarei manuscriseloru va fi pana la 1 Septembre 1882.

15. Premiulu Fetu, de 4.800 lei, se va decerne in sessiunea generala din primavér'a anului 1883, celei mai bune lucrari cu tecstulu in limb'a romana asupra urmatoriului subiectu:

„Confectionarea chartei geologice a doue judetie ale Romaniei, din care unulu de dincóce si altulu de dincolo de Milcovu.

Pentru studiulu geologicu alu unui judetiu, concurentele este datoru:

— „Se faca descriptiunea orografica a judetiului;

— „Se arate ce teremuri si ce strate se gassescu in acelu judetiu, indicandu natur'a locuriloru fia-carui stratu si fosilele pe care se basésa pentru determinarea loru;

— „Se se faca o sectiune longitudinala si alt'a transversala a judetiului precum si sectiuni de diferite accidenti ale crustei globului, ce se potu aflá in acelu judetiu.

— „Se se faca chart'a geologica a judetiului;

— „Se aduca o colectiune de rocele caracteristice."

Terminulu presentarei manuscriseloru si materialului recerutu va fi pana la 1 Septembre 1882.

NB. Déca s'ar presentá vre-unu concurentu meritoriu numai pentru unu singuru judetiu, din sum'a de

4.800 i se va acordá numai jumetate; éra déca doi diferiti concurenti voru meritá fia-care premiulu pentru unulu din judetiele descrise, acea suma se va inparti intre densii.

Sciri diverse.

— (Diu'a onomastica) a Escel. Sale Preasantitului Archieppu si Metropolitu Mironu Romanulu s'a serbatu Vinerea trecuta in biseric'a din cetate cu servitiu solemnu ddeescu. La 11 óre membrii consistoriului s'au intr'unitu in corpore spre a felicitá pe Escel. Sa. Si alte somitati au felicitatu pe Escel. Sa.

(„Telegf. romanu.“)

— („Reuniunea romana de cantari din Sibiiu“) isi va reincepe esercitiele sale astadi Miercuri in 3 Septembrie st. n. la 6 óre p. m. in sal'a cea mare a Seminariulu, andreianu, la care sunt rogati a luá parte toti p. t. membrii activi.

Comitetulu.

— (Invitare) pentru p. t. dni si familii la petrecerea inpreunata cu productiune de cantari si declamatiuni, ce se va tiné de càtra „Societatea meseriasiloru romani“ din Sibiiu. Petrecerea se va tiné Sambata in 25 Aug. st. v. 1879 in „Sal'a scólei gr. or. din locu“. Detaiurile se vedu in program'a separata. Dupa productiune mésa, apoi jocu. Inceputulu la 8 óre sér'a. Saliste, in 19 Augustu 1879 st. v.

Program'a „Societatii meseriasiloru romani“ din Saliste inpreunata cu concursulu chorului „Reuniunei Sodaliloru romani“ din Sibiiu. 1. „Destéptate Romane“ de A. Murasianu, esecutatu de chorulu sodaliloru. 2. „Mii de stelutie“, Quartetu compusu in choru de Karl Frühling. 3. „Romaniloru“, poesia de V. Rusanescu, declamata de maiestrulu N. Moisinu. 4. „Calca Romane plinu de mandria“, Marsiu, compusu in voci pentru prim'a óra de K. Frühling, esecutatu de chorulu sodaliloru. 5. „Armatei Romane“, poesia de Scipione Jónu Badescu declamata de maiestrulu N. Steaflea. 6. „Nu esti iubitu“, poesia de Alecsandru si Cristopelu, cantata solo de maiestrulu V. Petrutiu. 7. „Armoni'a“, poesie de J. N. Policroniade, declamata de junele C. Popa. 8. „Suveniri ale junetie“, romantia de J. Brateianu, compusa in choru de Karl Frühling, esecutata de chorulu sodaliloru. 9. „Unde sunt Heroii“, de Georgescu, compusa in choru de Karl Frühling, esecutata de chorulu sodaliloru.

Intrarea de persóna 1 fl. v. a. — Damele si garde-damele sunt scutite de tacs'a intrarii.

Venitulu curatu e destinatu pentru fondulu scólei gr. or. din Saliste. — Oferte marinimóse se voru primi cu mare multiamita si se voru publicá pe cale diaristica.

Comitetulu aranjatoriu.

— (Societatea fondului pentru infiintiarea unei scóle romane de fetitie in Clusiu) isi va tînea adunarea sa gener. anuala la 14 Septembre st. n. dupa amiadi, in localulu cassinei romane din Clusiu, la care sunt cu tóta onórea invitati toti amicii progressului nationale romanu.

Clusiu, 29 Augustu st. n. 1879.

Alesandru Lazaru, presied. — Dr. Gregoriu Silasi, notariu.

— (Societatea romana de lectura din Clusiu) isi va tînea adunarea sa generala anuala la 14 Septembrie st. n. dupa amiadi, in localulu seu propriu (casele parochiali gr. cath.), la care sunt cu onóre invitati toti partinitorii progressului nationale romanu.

Clusiu, 29 Augustu 1879.

Victoru Piposiu presied. — Basiliu S. Podóba. notariu.

— (Adunarea generale a Societatei pentru fondulu de teatru.) Fiindu cà adunarea generale a Societatii pentru fondu de teatru romanu in anulu curente se va tînea aici in Blasiu la 20 Septembre, subscrisulu comitetu arangiatoriu îsi ia libertate a invitá pre P. T. Domni, cari aru dorí a partecipá la acésta adunare, cá se se insinueze pàna la 15 Septembre a. c., pentru cá se se póta face dispositiunile necessarie pentru incuartirare.

Blasiu, 31 Augustu 1879.

Pentru Comitetulu arangiatoriu:
Ludovicu Csato.

— (Inaintari in armat'a austriaca.) Din academi'a militara dela Wiener-Neustadt s'au mai denumitu elevulu Pamfile Golonicu de locotenentu in reg. Nr. 31. S'au mai inaintatu la rangulu de cadeti Nicolae Strainu si Traianu Poppa, ambii la reg. Nr 43, éra Christ. Alexi la reg. Nr 51. Primésca cu totii sincerele nóstre felicitari: si la mai mare!

— Statistic'a de mortalitate din diferite orasie.) Mortalitatea poporatiuniei, dela 1 Ianuariu si pàna la 1 Iuliu 1879, a fostu la o miia de locuitori in urmatórea proportiune, in orasiele de mai josu:

Filadelfi'a 13.9; San-Francisco 14.7; Cristhian'a 14.7; Lipsc'a 15.3; Cicago 16.2; Hanover'a 16.5; Stockholm 17.0; Londr'a 17.0; Bruxel 17.1; Saint-Louis 17.3; Edinburg 17.7; Liverpool 18.6; Athen'a 19.0; Stuttgard 19.2; Amsterdam 19.7; Copenhag'a 19.7; Hamburg 20.0; Nürnberg 20.2; Paris 21.1; Basel 21.7; Rom'a 21.8; Coloni'a 21.9; Glascow 22.0; Frankfurt 22.3; Dublin 22.4; New-York 22.6; Cassel 22.9; Dresd'a 23.7; Magdeburg 24.1; Triest 25.0; Turin 26.4: Madras 27.4; Bombay 27.8; Carlsruhe 28.0; Lisabon'a 29.4; Stetin 29.5; Vien'a 29.8; München 30.3; Bucuresci 30.4; Braunschweig 31.2; Breslau 31.8; Calcut'a 31.9; Prag'a 33.5; Strasburg 35.5; Königsberg 36.2; Cracovia 36.5; Petersburg 37.3; Pest'a 37.8; Augsburg 39.5; Alesandri'a (Egipetu) 39.5; Berlin 43.2; Odess'a 49.2.

Bibliografia.

— La Bucuresci a aparutu de sub tipariu brosiur'a: „Stefanu-Voevodu celu Mare“ de d. P. Verussi pictoru, profesoru de estetica si istori'a arteloru la scól'a frumóseloru arte din Jasi si de desemnu la scól'a fiioru de militari, membru alu societatii literarie „Junimea“ din Jassi. De acelasiu autoru s'au mai publicatu:

— „Art'a nationala,“ studiu criticu publicatu in „Convorbiri literare“ Nr. I, II et III din 1875.

— „Despre claru-obscuru,“ studiu esteticu publicatu in „Convorbiri literare“ Nr. XI din 1876. Pretiulu la tóte acestea nu ne este cunoscutu.

— Dn. senatoru Iónu Ghica, mare proprietariu din cei mai renumiti ai Romaniei, presiedente alu Academiei, a publicatu instructivulu seu studiu national-economicu, sub titlu: „Convorbiri economice“, edit. a trei'a, doue volume. Se afla si aici in Sibiiu de vendiare, cu 5 fl. v. a. la librari'a W. Krafft. Trimisu cu post'a franco 5 fl. 15 cr. v. a.

Alu douilea procesu de pressa

intentatu estimpu lui Georgie Baritiu de càtra procurorulu regescu numai din caus'a unoru documente istorice din Februariu si Martiu 1849, publicate in „Transilvania“ din 1878, s'a pertractatu astadi miercuri aici in Sibiiu inaintea curtiei de jurati, in presenti'a unui publicu alesu, éra in decursulu ferbintei aparari, cestiunea personale se prefacù in cestiune de principiu, adeca: daca mai este permisu romaniloru si sasiloru a culege si publicá documente istorice si a scrie istori'a patriei in limb'a loru? Procesulu se terminà pe la 1½ óra d. a. prin **acquitarea unanima** a acusatului.

Economi'a politica in viéti'a practica.

(Urmare.)

Animalele chiaru pe cari civilisatiunea le-a domesticitu pentru serviciulu ei, sunt totudeauna aplecate a se reintórce la starea selbatica, candu traiescu éra singure. Candu Ispaniolii plecara pentru cucerirea Lumei-noue, luara cu densii caini mari, cu care venau pe selbatici; acesti caini erau fórte asemenati cu aceia pe cari i vedemu pe la macelari; erau domesticiti. Càteva din aceste animale se retacira prin paduri. Preste vreo doue-dieci de ani, Ispaniolii, cari petrunsera in aceste paduri neesplorate, dedera preste nisce animale enorme, cu perii sbîrliti, care le aretau nisce colti formidabili si care pareau totu asia de periculosi cá si leii. Erau cainii rataciti. Perdusera vocea si redevenisera besthii fioróse.

N'amu trebuintia se me ducu se cautu esemple printre animale.

In campuri ce se intempla candu o livada este parassita in voi'a ei? Se reintórce la starea selbatica. Candu pamentulu incetédia de a mai fi lucratu, se acopere de erburi nefolositóre si vatematóre. Acestea esu singure; déra grànele, vitele, trebuescu cultivate.

Éta puntulu de plecare alu bogatiei; munc'a o creasa. Nu ne punemu la o masa de a gat'a; noi ne intocmimu diferite lucruri utile de care avemu trebuintia, éta pentru ce li s'a datu unu nume prea frumósu si fórte adeveratu; s'a numitu acésta creatiune a omului proprietatea. Omulu, ori care ar fi oper'a careia i da nascere, mica séu mare, o face prin sudórea, prin virtutea sa. Ceea ce se numesce proprietate, este o adeverata prelungire, este unu felu de incarnatiune a persónei sale.

Am aretatu adeverat'a origine a bogatiei. Acum, déca voiti se vedeti efectulu seu, vi'lu voiu pune indata sub ochi.

Efectulu principale alu bogatiei, este crearea „capitalului“ in interessulu aceluia care muncesce. Nu aru trebui se se créda, dupa ceea ce s'a disu, cà scopulu nostru este a preintempiná numai necessitatile dilei. Priviti care este legea vietii nóstre si cum a regulatu D-dieu destinele nóstre.

Candu venimu pe lume, suntemu slabi, suntemu copii. Silintiele nóstre n'au inca o mare potere si nici o valóre mare; copilulu nu póte inca se isi castige viéti'a. Ce insemnédia acésta, déca nu, cà nevointi'a sa de creatiune nu egalédia sum'a trebuintieloru sale: elu consuma mai multu de càtu póte castigá. Déra, cu càtu trece din copilaria la junetie, si dela junetie la etatea virila, se produce unu fenomenu insemnatu; valórea muncii, poterea omului merge crescèndu. Atunci esci in tóta vigórea verstei, poti se dormi numai càteva óre, poti se suferi privatiunile fàra de pericolu. Nu ai trebuintia de bucate delicate pentru unu temperamentu tare si robustu, trebuintiele ti-s'au inpuçinatu si in acelasiu timpu forti'a ta este in tóta plinatatea ei. Preste càtva timpu, se produce fenomenulu inversu, treci din etatea virile la versta inaintata, si dela versta inaintata la betranetie. Atunci trebuintiele tale incepu a se inmulti; esci nevoitu se iti prelungesci somnulu, se maresci timpulu odihnei tale, ai trebuintia de óre-cari ingrijiri, de care etatea virile nu se preocupa. Si in acestu timpu, pe càtu necessitatile iti crescu, poterile iti scadu intru aceeasi proportiune. Sciu negresitu cà esci mai indemanaticu, mai priceputu in meserie, déra nu mai poti se lucredi cu aceeasi staruintia nici asia de multu cá mai inainte.

Éta faptele. Ele devinu, fara a avea trebuintia de a fi comentate, o elocventa invetiatura pentru conducerea vietiei.

Déca bogati'a are dreptu punctu de plecare silintia, care este o virtute, adeveratulu ei scopu este crearea economiei. Déca unu lucratoru de doue-dieci si cinci de ani iti dice, dupa cum l'amu auditu si noi pe unulu, „nu datorescu nimenui nimicu, amu léfa buna, chieltuiescu,“ — respunde, lectorule, prin acestu argumentu care nu lasa nici unu refugiu replicei:

„Candu esci de doue-dieci si cinci de ani, „candu esci in tóta plinatatea poterii tale si nu „te ingrijesci de a pune la o parte ceva din pro„dusulu muncii tale pentru timpulu iernei vietiei, „scii ce faci? Te mananci singuru. Esci cá unu „omu care atentédia la propria'i viétia, care comite „unu sinucidu. Esistenti'a nóstra intréga este ast„felu intocmita cá tóte partile cari o compunu i „corespundu, cà junetiea trebue se prepare verst'a „inaintata si betranetiea se culéga fructele virtutii „si ale intieleptiunii practicate in etatea virile.“

Scimu acum ce este bogati'a, si cà punctulu seu de plecare este: silinti'a. Scimu care e resultatulu ei: proprietatea. Scimu care e efectulu ei utile: economi'a. Se ne intrebamu acum, in càte chipuri diferite se póte produce bogati'a?

Credemu cà sunt in lume trei feluri de lucratori, pentru cà sunt trei moduri prin care se nasce bogatia. — Este productiunea agricola, productiunea manufacturiera si productiunea comerciale.

(Va urmá.)

Cursuri de Bucuresci in Lei noi (franci).

31 Augustu.

Obligatiuni rurali din 1864 cu 10%	l. 10.4—	b.
Imprumutulu Oppenheim din 1866 cu 8%	„ 104.—	„
Obligatiune de imprumutu dominiale din 1871 cu 8%	„ 104.—	„
Creditu fonciariu (hipot.) rurale cu 7%	„ 99.½	„
Creditu fonciariu urbanu (alu capitalei cu 7%	„ 92.⅝	„
Imprumutulu municipale nou (alu capit.) din 1875 cu 8%	„ 102.⅝	„
Fondulu de pensiuni (per 300 l. a.) cu 10%	„ 184.—	„
Actiunile caliloru fer. rom. din 1868 cu 5%	„ 38.½	„
Actiunile caliloru fer., prioritati din 1868 cu 6%	„ 98.70	„
Daci'a, Compania de asecur. din 1871 actiunea de 250 l. a. 8%	„ 190.—	„
Romani'a. Compania de asecur., (act. de 100 l. n.) 1873 cu 8%	„ 67.—	„

SPIRTU ARTRITICU

inventatu de Heinrich Bloch in Eger (Boemi'a), recunoscutu preste totu cá medicin'a cea mai sigura contra sioldinei si reumathismului, aplicanduo in 24 de óre si frecandu cu ea partile dureróse, sioldin'a si reumathismulu incéta cu totulu. Pretiulu unei sticlutie este de **60 cr.** v. a.; tramisa cu posta la comanda, sau pe langa assignatiune **66 cr.** v. a. Celoru care ilu voru luá spre vendiare in comissiune, li se dà unu rabatu corespundietoru. In tóte cetatile mai mari se deschidu depositóre. Am in posessiunea mea mai multe mii de ateste si scrisori de multiamita pentru precelenti'a acestei medicine. Comandele se esecutédia totudeauna cu intórcerea postei in modulu celu mai conscientiosu.

Heinrich Bloch in Eger (Boemi'a)
proprietariu alu medaliei de auru pentru arte si sciintia.

In calitate originala se afla: in **B.-Pest'a** la Josif Török, **Timisiór'a** la Ernest Járomisz, Stefanu Tárcsay si C. M. Jahner la „Regele ungurescu“, in **Pojon** la Feldenek Ferencz si la Sóltz Reszo la „St. Marton“ in **Szeghedin** la Barcsai Caroly, Makon Josef si Csikós N., in **Zagrabi'a** la Mittlbach Zsigmond, in **Eszek** la Dienes J. C., in **Sibiiu** la Morscher W. Fr., in **Brasiovu** la Stenner J. la „leulu de auru“, in **Clusiu** la Széky Miklos si la tóte farmaciele mai mari din tiéra si strainetate. (90) 2—10

Editoru si redactoru respons. **G. Baritiu** in Sibiiu.

Tipariulu lui **W. Krafft** in Sibiiu.